

Nico. de lyra

partis: et sic ordinate. Primo
enī tangitur de efficiente in
q̄tū est efficiens. Ibi: Qui. s.
Iohānes scribēs. scđo de lo-
eo et tpe quib⁹ scriptit. tertio
d causa motiva ad scribēdū.
quarto de materia. quinto de i-
ntentio. sexto de modo. Dicit
ergo: Avidit at iohes et scđpit
in pathmo: Apoc. ix. Fui in
sula q̄ vocat pathmos. Et no-
ta q̄ dicitur pathmos et q̄ path-
mus mitis et adē significatio-
ne: et vtrūq; habet pathmo
in dativo et in ablativo. siē cla-
rus claro: tenedos tenedo:
delos delo. In ecclēsia q̄bus
perat: asie mīoris cui⁹ metro-
polis erat ephesus. p̄fuit enī
iohānes septē ecclēsī illius
asie. Nullularū inchoatio-
ne. pullulo las dicis germia-
re vel multiplicare. Atq; ī
oleuerūt. i. crenerūt cōsuetu-
tudine. Ultia. q̄ mores cor-
rūpunt. Atq; diuerte here-
ses: que violabāt fidē. Erāt
enī quidā. manifestat cuius-
modi herefugis pullulabāt ibi
se in asia. Alpha p̄ncipiz
est elemētor⁹ grecor⁹. Q̄ fi-
nis quod bene cōuenit ei. de
quo dicit̄ Esa. xliij. Ante me
non est formatus de⁹: et post
me nō erit. Ante finē scđi de-
stirūt. i. defecturam. a desino
desint: desij vñ deliuit define-
re: desisti desitu. Hec aut̄ dice-
bant non credētes veritati: q̄
dic̄ Mat. xl. Nobiscū sū om-
nibus diebus vñq; ad cōsum-
mationē seculū. Et pro labo-
re nō premiū eternū suscep-
rā. cū tñ dicat Sap. x. Red-
det deus mercedē laborū sā-
ctorū suor⁹. Et eccliam p̄ ex-
ercitū tribulationūz. supple-
ostendit. Nō desinere s̄ p̄si-
cere. quod facit Apocal. xij.
vbi dicit̄ q̄ mulieri date sunt
vñ due ale

Pecut in secularibus libris tria queruntur. Intentio. s. utilitas; et cui parti philosophie suppeditat. Sic quoque in hoc libro diuino tria queruntur: materia: intentio: utilitas: et cui parti humanitatis. I. vite subiacet. Ut ergo enī alia phisistica: alia practica: alia theoria. I. contēplativa: cui liber iste subiacet. Intentio est auctoris huius ponere signa p. que débet nobis patiētiā. I. facit nos patiētes pro nomine xp̄i: ut de patiētiā eundo ad cōtemplationē celestis glorie puenire possim⁹ ad utilitatē: ad remunerationē. s. patiētie non stre. I. ad duplētū stolā aie. s. ac corporis beatitudinē. Et notādū quō patiētiā cōmēdet: ostēdū dō. s. q. varias silitudines ut per equos et sillas: psecuritiōes pāntis et future ecclie in tpe antichiz. At. I. diuersas tribulatiōes diuersorū statū ecclie pīmunit nos referēdo: ut fortiores simus ad sustinēdū. **Mā leui⁹** ledit quis dū pūdim⁹ an. Illud qz sciēdū q. pot⁹ cōmēdar patiētiā. Ideo videlicet qm̄ fūdamētū est oīm virtutū: P̄ndētio teste: q. ait: **Vidna vñ debilis ē virt⁹** quā nō patiētiā firmat.

Deus pater p̄uides tribulatiōes q̄s passura erat sc̄tā
ecclia: postq̄ ab aplis fuit fūdata: dispositus cū filio
et sc̄tōsp̄ eas tribulatiōes et carū p̄mis̄a reuelare. Ja-
cula enī q̄ p̄uidens min⁹ ledūt. Ita xp̄o māfistauit
Em̄ hūanitatē: p̄ sp̄ iobāni: et iobāni ecclie reuelauit: q̄ exel-
lebat omnib⁹ p̄uilegio castitatis: et q̄ grā dei interpretat̄: q̄ oīa
bona q̄ agebat grā dei ascribebat: et q̄ oīa imania tormentorum
equanimitate mēris sustinebat. Sed q̄ cōstat bāc reuelationē

•Prologus

que in p̄fici patiā: t̄ i futuro receptura sit. Intē
tio vō eius monere ad patiētiā q̄ seruāda ē: tuz
quia breuis labor: tū q̄ premiū magnum. Abo-
dus tractādi talis: p̄fio p̄mittit plogū t̄ saluta-
tionē vbi reddit auditores benignos t̄ attētos:
q̄ p̄missio accedit ad narrationē. Añ narratione
vō oñdit xp̄m eē ab eterno sine p̄cipio t̄ fine i-
ducens ipsum loquentein: Ego sum alpha t̄ o:
id est p̄cipium t̄ finis. Postea accedēs ad nar-
rationē distiguit septē vissōes: qb̄ termiat̄ iste
liber p̄sumat̄. P̄mittit aut̄ plogū dicēs: Apo-
calypsis ielu xp̄i. subaudis: hic ē. Si c̄ in alijs: vi-
sio Esaie hec est t̄ parabole salomonis h̄e sunt.
Incipit prologus sancti Hieronymi in apoca-
calypsim sancti Johannis apostoli.
Iohānes apls t̄ euāgelistā a xp̄o elect⁹
atq̄ dilect⁹ i tāto amore dilectionis vbe-
rior habit⁹ ē: vt i cēna sup pect⁹ ei⁹ recū
beret: t̄ ad crucē astāti soli matrē p̄priā
cōmēdass̄: vt quē nubef volētē ad am-
plexū virgitat̄ lasciueraut̄: i p̄i ēt custodiēdā v̄gine
tradidisset. Hic itaq̄ cū p̄p̄ v̄bū dei t̄ testimoniū
iesu xp̄i i pathmos ilūlā sortiref exiliū: illic ab eo
dē apocalypsis hostēla describif̄: vt sic in princi-
pio canōis. i. libri geneseos i corruptibile p̄cipi-
um p̄notat̄: ita ēt i corruptibilis finis p̄ginē i apo-
calypsi redderef dicēt̄: Ego sū alpha t̄ o iniū
t̄ finis. Hic ē iohēs q̄ sciēs supuēisse sibi diē egrē-
siōis de corpe: puocatl i epheso discipul⁹: desē-
dit i defossū sepulture suę locū: orōneq̄ cōpleta
reddidit spūm tā a dolore mortl fac̄ extrane⁹:
q̄ a corruptiōe carnis noscīt alien⁹. Lui⁹ tñ scri-
pture dispositio v̄ libri ordiatio: iō a nob p̄ sin-
gula nō expōit̄: vt nesciētib⁹ iqrēdi d̄sideriū col-
locef̄: t̄ qrētib⁹ labor fruct⁹: t̄ deo magisterij do-
ctrina eruet̄. Finit prologus.

Finit prologus.

Nico. de lyra

due ale aquile magnevit volaret in desertum locuz. Sed p
ficere sicut aurum in igne nō
deficit sed pficit. Sap. iij. de
de iustis; Lanç aurum i for
nace probauit illos. Et p his
sez modicis tribulationibus;
Brauium eternum recipere.
I. vitaz eternā. ii. Timoth. q.
Si cōmorui sumus t cōuiue
mus; si sustinuimus t pregna
bimus; hoc erit quādo spōsa
ducta in thalamū sponsi do
tabit dote bona, dīces tu
ly a illud Hēs. xxx. Dōtavit
me dominus dote bona.
a. Quē i prefenti seculo pa
tiatur; et que in futuro rece
ptura sit. s. premia eterna pro
modica et leui tribulatione.
ij. Lox. iiiij. Id quod in preſ
ti est momentācu et leni tri
bulationis nostre supra mo
dum in sublimitate eternum
glorie pōdus operatur in no
bis. b. Intentio autē ei⁹.
Hic tangit intentio scriben
tis; que est monere ad patien
tiā. Intentio enim iohannis
fuit supra. s. subditos iſtruere
q̄rum ad intellectū. hic autē
intendit eos informare q̄tuz
ad effectum. c. Modus
tractandi talis. Hic tangitur
formalis causa fm quod attē
ditur penes modum agendi.
primo premitit iohannes. p
logum. cum dicitur: Apoca
lypsis Iesu christi tē. ei saluta
tionem. ibi: iohannes sepē
ecclesijs tē. Quo premisso ac
cedit ad narrationē. ibi: Ego
iohannes frater vester tē. et
ca. vij. s. fm septez ecclesiās q̄
bus scribit fm septem status
ecclesie generalis.

Sicut expositio istius pre-
fationis.

Prothematia in apocalypsim

factā esse in visione: vidēndū ē sub quo genere vīsīōis est: vīsō
enīm alia corporalīs est: alia spiritualīs: alia intellectuālīs. Ut
sō corporalīs est qua vīdemus celū t̄ terrāz t̄ cetera talia. Ut
sō spiritualīs est qđ in eo quod vīdet alīnd p̄tēdī: sicut fuit de
mōs qđ vīdit rubū nō ardētē ardēre: qđ alīnd significabat.
Intellectuālīs xō qđ sp̄ūscetō intīmātē allq̄s cōspicit alīnd my
sticu: sicut sanctus iohānes in hoc libro fecit: nā nō realis ista
vīdit: sed diuīno flāmine inspirante: cōuententia signa passio
nū dīsignatīna intellectuī suo cōfigurauit. Hanc qđ sit materia
illius videamus. Materia illī sūt septē signa, i. genera tribu
lationum. Intētō xō est nos imitare ad patientiā: vt p patiē
tiā veniam⁹ ad cōtēplationē: p cōtēplationē ad reuelationē.
Inde ad beatitudinē in qua habem⁹ finalē causā huius opis:
t̄ qđ nō querī in diuīnitate de phīa līz de vita: videam⁹ cui vīte
supponat. Vīta: alia theorīca, i. cōtēplatiua: alia practīca, i.
actiuā. Sed practīca ad theorīcā cōstāt referi. Et notādūs est
quare nos magis ad patientiā qđ ad alias virtutes inuitet. ad
quod dicendū et qđ sicut fides est fundamētū omnīi virtutū:
sic patientiā quodāmodo est sustētamentū. vnde Prudētī: Si
dua est vir⁹ quam non patientia firmat. Horandū xō est quā
dam partē huius libri, p premoī vel pro plogo accipi. s. vīg
ad illum versūm: Ego iohannes fui tē. In qua parte nos inuit
erat ad legendū t̄ ad audiendū t̄ ad seruandū: quia si hoc fece
rimus beatitudinem consequemur: t̄ sic commendat opus su
um: legendus est iste liber: quia est apocalypsis iesu christi. i.

Prothematica in Apocalypsim

Grenuntatio nō cuiuslibet sed Iesu Christi. Vnde legēdus est liber h: quia Beatus est qui legit et qui audiit verba propheticā lectiois. huīus. i. apocalypsis. i. reuelatiois Iesu xp̄i.

Apocalypsis hec inter reliquos noui testamenti libros prophetia vocatur: sed alii excellentior prophetis: quia de Christo et ecclesia magna ex pte adimpta ī sacra metā denunciat. vñ etiā ideo: qz cum alii ynfaria isti tristitia data est. prophetia sūl. s. de p̄terito: de p̄titi et de futuro. et sic euā gelū legis obseruātias: sic ista prophetia excellit veteres a lōge p̄spicētē vētūras. prophetias. Ad cul' roborādā firmitatē ocurrat etiā auctoritas mītētis deserētis et accipitētis. hāc enī dē. i. tota trinitas misit. nā de patre dicit: Mittēt p̄ angeluz sūl. filiū aut dicit: Ego Iesu misi ā gelū. Sed t̄ de sp̄sūtō hoc scriptū est: dñs de omnipotēs. Scindū itaq; qz cū sine addi tamento spiritus ponitur: tota trinitas frequentius intelligit. vnde est: Spiritus est deus. Et qui habet auren audiat quid sp̄s dicat ecclēsij. Et quānq; angelus solius verbū incarna ti perlonā gessit: tota tamē trinitas in angelo operata ē. Oꝝ aut̄ Iohannes in exilio ista vidit manifestat xp̄i fidē in terrā enī pressuris celū vēdicare. Et scīdū qz cū dicit apocalypsis: sub audiendū est: hec est. sed hūc modū locutiois qz cū diminutio ne verbū sit: frequētē inueniūt in diuinis scripturis. vñ. Sa lomō ait: sine admīnicio verbū Parabole Salomonis. i. Esai

Eph̄a principiū ē elementor̄ greco. (as: Uistio esate. rū: t̄ o finis: qz bene cōuenit illi de quo dicit Esaias:

Aut̄ me nō est formaq; dē: t̄ post me nō erit. Causa qz

beātū Iohannē scribere inonebat: qz interīm dū ipse exil tene

retur a domīciano. In ecclēsij quib; ip̄e perat neq; multe v

oleuerūt: ad quorū correcțōne ip̄e cōmōnēt p̄ angelū in visio

ne sive dormiens sive spiritualiter raptus. Per hoc qz Iohannē omni humano eloquio et auxilio destitut⁹: diuinū est vi

sit⁹: innuitur nobis qz qntomagis ab h̄ tumultu recedim⁹:

Et tantomagis

Slo. ordi.

Prologuz p̄mittit salutationē vt vroq; capitat.

Incipit liber apocalypsis beati iohannis apli.

Hoc apocalypsis te. xp̄i. Preparat auditores beniuolos et attētōs sicut et ibi Iohannes septē ecclēsij qz sūt in asia. b Quaz de. r̄c. sūt hominē accepit eā a patre et xbo sibi cōunito et sp̄ituſerō. c Que oporet. Quasi et inenitabile ē qn̄ fi ant: et vtile vt fiat. Opor ter ut patianē tribulatiōes cito. d Cito. Dicit ut se parent ne sit graue pati cito finiētē sūt labores et p̄mia danda. Brevis labor: festi nata gloria. e Et signifi canit. dē pater filio: et filius Iohanni sub sigillo. i. sub scri pto: nō loc⁹ sit furib; puerte di: et vt grati⁹ sit fidelib; si cū exercitio sequan̄. f Qui testimonio p. Qui testif verba ipsius xp̄i habita: tā de xbo. i. divinitate qz de hūmanitate Iesu xp̄i. g Verbo dei. Fili⁹ vocat verbū dei: qz p̄ eū māfetta nū ē ī mūdo pat. h Ibis qz. vi. In his qz corpo ralib; vidit vt passū: vñ sola mēte: vt fuisse cū p̄te aī ōla. i Beat⁹ qz le. Xps dedit mihi: beat⁹ aut qui a me accepit. Beat⁹ qz le. t au. r̄c. qz h̄ apocal. est fe. xp̄i r̄c. Qui legit. i. qz narrat alii qz audiuit: qz ples ab uno legētē p̄st audiire. Al' audiēt. t h̄ no rat auditores: qz ples. Illi soli b̄t̄ qz audiūt vt mē te recōdat: et mēte recōdūt: vt ope cōplēat: et opere

Et plent

tātōmagis diuina visitatiōe digni iudicabimur. Et est mate ria in hoc libro ecclēsia: de qua oēs sūt vīsōes. Quicq; aut̄ inducīt de antichristo et demōnib; ad cōprobatiōes ecclēsie fit. Hoc aut̄ mō tractat de hac materia. s. ostēdēdo p̄ditiones ipsius ecclēsie h̄z presentē et futurū statū. Scđm p̄tē et mītas p̄secutiōes oporteat hic pati ecclēsia. Et itē in p̄nti etiā mītas dignitates: vt remissionē peccato p̄: illuminationē animarū et talia. In futuro aut̄ obtinerē vītā et interminabilē leticiā. Finalis causa est: vt sibi subditos quibus principaliter scribit. deinde ceteros ad sustinendas tribulatiōes cuž patientia: nisi diffidētes de remuneratione magna. Romē etiā auctoris querit: quod grā dei dicit: qd est lobes. Qd b̄t̄ cōcūt̄ itētōi: oēs ei. p̄ xpo patiētē grā dei. t. auxilio dei pa triūt̄: aliter enī desideret. sicut dicit apls: Grātia dei sū id qd i. Cor. 15. 8 sum. Locus quoq; in quo cōpositū notat̄. pathmos videlicet insula in qua positus in exiliū fuerat a domīciano cesare propter verbū dei qd p̄dicabat. Per quā insulam designat ecclēsia que quotidie assūt⁹ hui⁹ seculi patitūt̄ immobilis tñ erēstens. pathmos enī ebullitio vel fretū interpretat̄. Tidēdū quo modo visionis Iohannes talia vidit. Tres nāq; modi vi sionū sunt. An⁹ cū celū terrā et simila corporeis oculis vis demus. Alius cū dormītē vel etiā vigilātē aliqd videm⁹ p̄ quod aliud figuramus: sicut pharao vidit crassas vaccas vel boves et macras. Alius modus est intellectualis: cū ali quid mente concipiimus non per imagines: sed sicut est: vt dauid in psalmis. dicens: Audiam quid loquatur in me dominus deus. Iohannes vñ imagines in mente vidit: t̄ in eis vēritatem intellexit. Mater status asie et totū presentis ecclēsie. Ia sic: ac si ita cōmoneret: Attēdite hanc visionem: qz visio reuelata est in christo Iesu. Qualitas. i. modus tribula tōnes intus: et extērius ecōtrario solatiōes: loc⁹ breuis la bor et certa premia. Intentio patiētē ferre omnia.

Nico. de lyra

Incipit liber apoca. b̄t̄ iohā. apli.

Hoc apocalypsis Iesu Christi. Za. I

z. Liber iste in duas p̄tes di uidit: in proemīū et tractatū: qz c̄

c̄p̄t̄ i ca. se. In p̄emīo vñ tria facit: qz p̄mo reddit auditores attētōs. scđm bētūlos. ibi: Yo

hānes septē ecclēsij. tertio do

ciles sive doctos. ibi: Ego Iohānes. qz tria in pro

logis fieri cōsūerūt. Prīmū fāc dupl̄. p̄mo ex

auētē et arduitate hui⁹ doctrine. scđo ex eius vī

litate. ibi: Beat⁹ qz legit. Ad hec c̄ duo solēt ho

mīnes attēdere. Cīrca p̄mū scīdū qz sicut dicitū

fuit in p̄ncipio libri psalmoz: reuelatio p̄pheti

ca qz fit cū imaginaria vīsōe: qzis est ista qz descri

bitur in hoc libro. nā Iohānes habuit imagina

rias visiones: t̄ qd signifcarēt itēlēxit: altētōis gradus est qzī apparet alii psona instrūēt̄ oēs oc

cultis qz si fieret sine tali apparitiōe psonē, t̄ qzī

to psona sic apparet̄ est altior: tāto reuelatio est

gradus altētōis. sicut psona angelica altior ē qz

humana: t̄ diuina qz angelica. Licet aut̄ angel⁹

apparuerit Iohāni eū instrūēt̄ in apocalypsi: t̄ apparet̄ tanq; representāt̄ psonā filij dei hu

manati: t̄ in eī psona loquēt̄: vt postea maḡ ap

parebit. p̄ter h̄ reuelatio in h̄ libro cōtēta ē val

de ardua et autētē. t̄ h̄ est qd: Apocalypsis Iesu Christi. i. reuelatio facta in psonā Iesu xp̄i mo

do dicto. b Quā dedit illi de p̄t̄. nā filius deitatis habet a patre. c Psalā facere. t̄ māl

festare. d Servis suis. t̄ deuōt̄ fidelib; et stu

dios. e Que op̄. si. cito. s. tribulatiōes ecclē

sie quas op̄oz fieri. nā hoc p̄cedit ex diuina or

dinatiōe qz nō p̄t̄ frustrari. t̄ hoc fit ad pbatio

nē fidelib; et augmētū ḡli ip̄oz. f Et sig. mit.

p̄ agelū sūt̄. dico mō apparet̄. g Seruo suo

Iohāni. et ageliste. h Qui testimonium per

hibuit verbo dei. in p̄ncipio euangelij sui qzītum ad emanatiōes eius

eternā. d. In p̄ncipio erat ver. et verbū erat ap̄s deū t̄ de. e. v. t̄ qzītū ad

ei⁹ icarnationē tpālē. d. Et xbo ca. fa. ē t̄ ha. ī no. sō subdit̄. i

Et testimoniū ie. xp̄i. i. d̄ Iesu xp̄i. k Quecūq; vīdit. i. eī querēt̄ emiracu

loz op̄atē: morte et resurrectione: sicut p̄t̄ in euāgelij sui p̄secutiōe.

l. Beatus. Hic cōsequēt̄ reddit auditores attētōs ex hui⁹ libri vī

litatē: que cōsūit̄ in beatitudinis consecutiōe. dicens: Beatus qui le

W 3 git. Bum